

עלון ללקוחות

יוני
2017

גיליון מס' 14

קוראים יקרים,

אנו ממשיכים במסורת של הפקת עלון המשרד אחת לרבעון. בפועל, עלון המשרד, המופץ בחינם, הוא הביטאון המקצועי "נטו" היחיד בענף הביטוח, ולו מאות מנויים.

לכתיבתו חוברים עובדי המשרד ואורחים. אנו מזמינים כל אדם המבקש לפרסם בו חומר מקצועי – להשתתף במלאכה.

הפעם אני מבקש לספר לכם מעט על פן נוסף בפעילות המשרד – הפן החברתי. המשרד, המאוגד כחברה, רואה בפן זה את אחת ממטרותיו. הדבר נכון הן כלפי פנים, והן כלפי חוץ.

כלפי פנים – המשרד שם לו כמטרה לעודד בעיקר שני דברים: לימודים ומשפחתיות, היות ובתפיסת עולמנו אלה קודמים לרווחים.

לעניין משפחתיות, המשרד כלל אינו נזקק לחקיקה החדשה המקלה על אימהות ואבות, והוא מקדים אותה, ולא במעט. כאן יכול המחוקק ללמוד מאתנו, ולא להפך...

כלפי חוץ – המשרד נוטל על עצמו מטלות חברתיות, בעיקר בתחום הסיוע לבעלי צרכים מיוחדים. בשנה האחרונה החל המשרד בפעילות גם בתחום הסיוע לקשישים. כך ערכנו לאחרונה ארוחת צהריים משותפת לכבוד חג השבועות עם חברי מועדון קשישים בשכונה הסמוכה למשרד, מועדון אשר במסגרת "יום המעשים הטובים" עסקו לאחרונה העובדים בשיפוץ מתקניו.

כיוונתנו להעמיק עוד את מעורבותנו בפן החברתי.

כאן אני מבקש להביע תודה מיוחדת לעובדי המשרד הנרתמים לסייע לאלה הזקוקים לכך.

עו"ד עידו בלרשטיין, מנכ"ל

במהדורה זו:

2	הדירקטור שכח לבקש כתב פטור בתחילת תפקידו, האם יוכל לקבל פטור בדיעבד?
4	נשיאה בהשתתפות עצמית בתביעות ביטוח אחריות נושאי משרה
5	נזקים, ניהול סיכונים ופתרונות ביטוח
6	היבטים ביטוחיים בפסק דין "תקווה כפר להכשרה מקצועית" – חלק א' של המאמר
9	עוד על ביטוחי סייבר
11	על יפן בכלל ועל העיר הירושימה בפרט

הדירקטור שכח לבקש כתב פטור בתחילת תפקידו, האם יוכל לקבל פטור בדיעבד?

מאת עו"ד מירב ברזלי כהן

לסך של 25% מהונה העצמי של החברה בנטרול זכויות מיעוט), וכן מתן כתב פטור לכל נושאי המשרה, לרבות בעלי שליטה וקרוביהם (בתנאי שיצוין בתקנון ובתנאי שהפטור שיינתן לא יחול על החלטה או עסקה שלבעל השליטה או לנושא המשרה יש בה עניין אישי).

גם ההלכה הפסוקה התייחסה במספר פסקי דין לשאלת תוקפם של סעיפי פטור ושיפוי שמעניקה חברה לנושאי משרה בה. הפסיקה קבעה כי סעיפי חוק החברות ביחס לפטור, שיפוי וביטוח הם סעיפים קוגנטיים אשר לא ניתן להתנות עליהם. אולם, שאלת ההיקף האפשרי של פטור לנושאי משרה היא שאלה שלא כל היבטיה הוכרעו עדיין בפסיקה.

על פי סעיף 259 לחוק החברות, רשאית חברה לקבוע מראש בתקנון כי נושא משרה אשר גרם בפעולותיו ולא במחדליו נזק לחברה כתוצאה מהפרה של חובת הזהירות המוטלת עליו, לא ייתבע על ידה לדין. אולם, הפטור לא יחול על הפרת חובת האמונים ועל הפרת חובת זהירות ב"חלוקה" (קרי - חלוקת דיבידנד).

להבדיל מהסעיף העוסק בשיפוי, בו מצוין, במפורש, כי ניתן להעניקו בדיעבד, בסעיף העוסק במתן הפטור צוין בסעיף גופו כי זה יינתן **מראש**. מכאן, עולה השאלה האם ניתן לקבוע כי לא ניתן להעניק פטור בדיעבד? האם מדובר בהסדר שלילי?

שאלה זו נידונה בשנים האחרונות במספר פסקי דין, אך אלה אינם משקפים דעה נחרצת.

מתחילת שנות ה-90 ניכר שינוי מגמה משמעותי ביחס לתפקידו של הדירקטור בחברה. אם עד אז נחשב תואר דירקטור כ'תואר של כבוד', כיום, תפקיד הדירקטור טומן בחובו, נוסף על הזכויות, גם חובות אשר הפרתן עשויה להטיל עליו אחריות אישית.

על מנת לאפשר התנהלות תקינה של הדירקטורים (כמו גם נושאי משרה אחרים) בעת מילוי תפקידם, החוק מאפשר לחברות להפעיל מנגנוני הגנה אשר יעשה בהם שימוש ככל שהדירקטורים ייתבעו באופן אישי על ידי צד שלישי, או על ידי החברה עצמה. שלושת מנגנוני ההגנה הקיימים בחוק הינם פטור, שיפוי וביטוח.

שינוי המגמה כאמור ניכר גם ביחס לאותם מנגנוני ההגנה, וניראה כי בשנים האחרונות, להבדיל מבעבר, המדיניות הינה לעודד חברות להגן על נושאי המשרה מטעמן.

לראיה, עד לאחרונה, דגלה חברת הייעוץ 'אנטרופי', המייצגת לגופים מוסדיים גם ביחס לאופן הצבעה באספות הכלליות, בצמצום מתן פטור מאחריות לנושאי משרה: "לדעתנו, מתן פטור מראש יש בו כדי פגיעה בסטנדרט הרצוי בתחומי הממשל התאגידי בחברות ציבוריות, ומשום כך נמליץ להתנגד להענקת כתבי פטור לדירקטורים ונושאי משרה" (2011). אולם לאחרונה, במסמך המדיניות שהוציאה אנטרופי (2016), חל שינוי בעמדתה וכי עתה זו דווקא מעודדת הגנה על נושאי המשרה באמצעות התקשרות בחוזי ביטוח, מתן שיפוי (לעניין זה מייצגת אנטרופי להגביל את סכום השיפוי

הדירקטור שכח לבקש כתב פטור בתחילת תפקידו, האם יוכל לקבל פטור בדיעבד?

(המשך מעמוד קודם)

לפטור בדיעבד תינתן ביחס לפעולה או מחדל ספציפיים, להבדיל מנוסח גורף למתן פטור לפעולות שנעשו בעבר".

בפס"ד אשש נ' עטיה³ אשר ניתן כשנתיים לאחר מכן, נידון גם כן עניין נפקות הפטור בדיעבד, ובו קבעה כב' השופטת רונן, כי פטור לא יחול אך ורק במקרים בהם לחריגה מחובת הזהירות נלווה יסוד נפשי סובייקטיבי של מודעות או לפחות חוסר אכפתיות ביחס להפרה של החובה. מדובר בפרשנות מצמצמת לפיה חברה רשאית לפטור דירקטור ביחס לכל הפרה שלא נלווית לה מודעות או הפרת אמונים, אך עם זאת, מציינת השופטת כי רצוי שחברה תקבע את היקף הפטור שהיא נותנת לכל נושא משרה, לשם יצירת וודאות לגבי המקרים אשר יחסו תחת הפטור.

עוד מציינת השופטת רונן כי לדידה, הוספת המילה "מראש" לסעיף החוק, אינה 'הסדר שלילי', והרי שהמחוקק טרח לציין כי ניתן לפטור נושא משרה **מראש**, מאחר ומדובר בחריג. לכן, על המחוקק לציין בחוק כי אפשרות זו לגיטימית כל עוד קיימת עמידה בדרישות החוק.

עיננו הרואות, כי באפשרות בית המשפט לבטל או לאשר כתב פטור שהוצא על ידי חברה, וזאת למרות שמדובר לכאורה ביחסים חוזיים בין החברה לנושאי משרה בה. אציין כי סביר להניח שהתערבות בית המשפט תחול רק במקרים קיצוניים, אולם, על הצדדים להביא אפשרות זו בחשבון. לפיכך, עד שהמחוקק יועיל, ככל שיראה לנכון, לעדכן את החוק ולאפשר פוזיטיבית פטור בדיעבד, מומלץ לפעול לקבלת פטור מראש.

בתביעה הנגזרת בעניין **פסיפיקה נ' שטבינסקי**¹, נידונה בבית המשפט המחוזי, טען כב' השופט גרוסקופף כי לדידו, ניתן להכיר בסמכותה של החברה לפטור בדיעבד נושאי משרה מטעמה. אולם, על מנת שפטור כאמור יקבל תוקף, עליו לעמוד בשלושה תנאים מצטברים:

- ◆ ההחלטה התקבלה **בהליך** הנדרש על פי דיני החברות;
- ◆ ההחלטה התקבלה על בסיס **גילוי מלא** בתום לב מצד הדירקטורים של כל העובדות המהותיות הידועות להם ביחס להפרות אשר החברה מוחלת עליהן או החליטה שלא לתבוע בגינן;
- ◆ ההחלטה פועלת **לטובת החברה**, במובן זה שהחברה (להבדיל מהדירקטורים עצמם) צפויה להפיק תועלת מהוויתור על תביעות בגין מעשי או מחדלי העבר.

בערעור על פסק דין זה בפני בית המשפט העליון², הותיר כב' השופט עמית את השאלה ב'צריך עיון' לאור לשונו של סעיף 259(א):

"**לשון החוק, הרשאה לחוק ותכלית החוק, "מושכים" לפרשנות לפיה ההסדר בחוק החברות מהווה הסדר שלילי ולא ניתן לקבל החלטה בדבר פטור בדיעבד. פרשנות זו סותרת את הגולל על הפטור שניתן למבקשים. מול טעמים אלה, ניתן לטעון כי אילו ביקש המחוקק להגביל את כוחה של החברה עד כדי שלילה מוחלטת של האפשרות ליתן פטור בדיעבד, היה אומר את הדברים במפורש."**

השופט עמית מציין כי מקובלת עליו דעתו של ביהמ"ש קמא וכי ניתן לתת נפקות למתן פטור בדיעבד ככל שהינו עומד בדרישות לעילה. ככל שיעמוד בתנאים אלו, הרי שיחסה תחת סמכותה הניהולית הכללית והטבעית של החברה. עם זאת, נאמר בפסק הדין כי ראוי שההחלטה

¹ תנ"ג (מחוזי מרכז) 11266-07-08 שטבינסקי נ' פסיפיקה אחזקות בע"מ (נבו, 8.4.2013).

² רע"א 5296/13 אנטורג נ' שטבינסקי (נבו, 24.12.2013).

³ תנ"ג (מחוזי ת"א) 35114-03-12 אשש נ' עטיה (נבו, 2015).

נשיאה בהשתתפות עצמית בתביעות ביטוח אחריות נושאי משרה

מאת עו"ד ליעד לק

ל"בעיה" של נושאי המשרה ובכך להשית עליהם את תשלום ההשתתפות העצמית.

הדבר נעשה באמצעות הכללת סעיף "חזקת שיפוי" (presumptive indemnification) או בדרך אחרת.

מנגנון התשלום של הפוליסה בנוי כך שנושא המשרה משופה במישרין על ידי חברת הביטוח (סעיף כיסוי A), למעט אם קיבל שיפוי מבעלת הפוליסה - שאז חברת הביטוח תעביר את תגמולי הביטוח לבעלת הפוליסה. תגובת הנגד לא איחרה להגיע וחברות הביטוח סתמו את "הפרצה" על ידי כך שהוסיפו לסעיף הכיסוי A - את המילים "או שהייתה רשאית לשפותו" והמדקדקות אף הוסיפו פסקה של "חזקת שיפוי" (presumptive indemnification) לפיה די אם יש אפשרות פוטנציאלית לשיפוי אז רואים את החברה כמי ששיפתה את נושא המשרה ולכן נדרש תשלום השתתפות עצמית.

בפועל לכאורה הוגן, אלא שתוך "סתירת הפרצה" - אותו כלל בסיסי, לפיו נושא המשרה לעולם אינו חב אישית בתשלום ההשתתפות העצמית—עלול להשתבש.

במקרים בהם נושא המשרה אינו משופה על ידי החברה – והדבר שכיח אצל נושאי משרה לשעבר שאין בידם כתב שיפוי או התחייבות לשיפוי מצד החברה, והחברה אינה חשה מחויבת לסייע להם. כלומר חברת הביטוח טוענת שחבותה לשפות חלה מעבר לסכום ההשתתפות העצמית. בתביעה לשיפוי מלא של נושא המשרה התשובה שניתנה על ידי אחת מחברות הביטוח הייתה "**מאחר שחלה חובה ו/או זכאות לשפות, אזי חלה השתתפות עצמית, ועד שזו לא ממוצה, חבות המבטחים אינה קמה**".

הפוליסה לביטוח נושאי המשרה, כשמה כן היא, וזו מכסה את חבותם האישית של נושאי המשרה - על מנת שיוכלו לפעול עבור החברה ללא חשש מפני תביעות נזיקין כספיות אישיות מצד צדדי ג' (בעלי מניות, לקוחות, ספקים ואף עובדים של החברה), וירידה לנכסיהם הפרטיים.

בפוליסות אחריות אחרות, דוגמת "אחריות כלפי צד שלישי", ה"מבוטח" הינו "החברה" והעובדים ונושאי המשרה הינם "נספחים" לביטוח ואילו הפוליסה לביטוח "אחריות נושאי משרה" נערכת לטובת נושאי המשרה והחברה היא רק (למעט לעניין רכיב לא מהותי) "בעלת הפוליסה".

כלומר החברה מנהלת את המשא ומתן עם המבטחים על היקף הכיסוי הביטוחי ונושאת מכיסה בתשלום הפרמיה, אך היא עצמה אינה מבוטחת.

במקרה תביעה נגד נושאי משרה, אלה לא נושאים בתשלום ההשתתפות העצמית, גם אם הדבר מגיע לעיתים לידי אבסורד, כאשר לחברה עצמה טענות נגד נושאי המשרה ולכן אינה מעוניינת לשאת בה. ברשימת הפוליסה אף רושמים: השתתפות עצמית לנושאי המשרה – "אין" או "0".

כך חברת הביטוח עלולה הייתה למצוא עצמה נושאת מכיסה במלוא החבות, מבלי שזו משופה על ידי החברה בסכום ההשתתפות העצמית, בטענה כי אינן מוכנות לשפות, ומכאן שאינן חייבות בתשלום ההשתתפות העצמית. ברבות השנים מצאו חברות הביטוח דרכים להפוך את נושא תשלום ההשתתפות העצמית מ"בעיה" שלהן מול החברה בעלות הפוליסה

נשיאה בהשתתפות עצמית בתביעות ביטוח אחריות

נושאי משרה

(המשך מעמוד קודם)

העצמית תשולם על ידי בעלת הפוליסה והתשלום לנושא המשרה יחול מהשקל/דולר הראשון. כלומר - "בעיית" תשלום ההשתתפות העצמית הינה במישור שבין החברה ("בעלת הפוליסה") לבין חברת הביטוח.

לא כל הפוליסות לביטוח "אחריות נושאי משרה" כוללות פסקה שכזו, ומוצע לתת עליה את הדעת שכן סכום ההשתתפות העצמית במקרים מסוימים עלול להיות גבוה כך למשל בתביעות ני"ע בחברות נסחרות או במקרה תביעה בצפון אמריקה.

יש להדגיש שהבעיה פחות מהותית אצל נושאי משרה מכהנים, או כאלה שיש בידם כתבי שיפוי, משום שאז החברה ממילא משפה את נושא המשרה ומשלמת את ההשתתפות העצמית מכוח ההתחייבות האישית שלה כלפיו לעשות כן.

כיצד מתייחסות לבעיה הזו חברות הביטוח? מצד אחד הן מבטיחות במפורש ברשימת הפוליסה שאין השתתפות עצמית החלה על נושאי המשרה, ומצד שני עומדת על קבלת סכום ההשתתפות העצמית מהם. דבר והיפוכו.

פתרון לבעיה זו הינו הוספת פסקה לפוליסה (באישור המבטחים – שלא תמיד ישושו לכך) לפיה ההשתתפות

מדורו של חיים לוי:

נזקים, ניהול סיכונים ופתרונות ביטוח

המכוסה בפוליסת "אש מורחב" או "שבר מכני" ורצוי שמערך הביטוחים של חברות נכסים יכלול הרחבה זו.

מקרה 2: מכונה שהובלה בים הגיעה ליעדה הסופי כשהיא ניזוקה. לאחר מחלוקת האם הנזק אירע במסגרת המסע הימי התברר כי החברה החיצונית שנשכרה להמכיל ולבצע את קשירת המכונה התרשלה בתפקידה.

בהמשך לתיאור הנזק בגיליון הקודם להלן מסקנות נוספות מהאירוע: יש לוודא כי בפוליסה הימית עודכנו סעיפי המכון מנוסח 1982 לנוסח 2009 שכן בנוסח זה מצטמצמת משמעותית אפשרות המבטחת להעלות טענות בקשר עם האריזה כשזו מתבצעת על ידי גורם חיצוני ולא המבוטח.

מקרה 1: השבתת פעילות עקב נזק לשנאים או חדרי חשמל. בעקבות קצר בלוחות חשמל ראשיים הושבתה הפעילות במרכז מסחרי.

מסקנות מהאירוע: א) ככל שהנכס מושכר במלואו לשוכר אחד יש לכלול הוראות ברורות בהסכמי שכירות על מי מוטלת האחריות לתחזוקת חדרי החשמל והשנאים (ב) יש לוודא שפוליסת האחריות כלפי צד שלישי כוללת כיסוי להפרעה או הפסקה במהלך עיסוקו של צד ג' עקב נזק פיזי לרכוש של המבוטח (להבדיל מחבות עקב נזק לרכוש צד שלישי המכוסה בפוליסת צד שלישי סטנדרטית) (ג) במקרים מסוימים ניתן להרחיב את פוליסת הרכוש של המבוטח לכלול כיסוי לחבות בגין אספקת חשמל עקב נזק

היבטים ביטוחיים בפסק דין "תקווה כפר להכשרה מקצועית" – חלק א' של המאמר

מאת עו"ד אורי אורלנד

על מנת להימנע מ"מרוב עצים לא רואים את היער", אבחן להלן היבטים ביטוחיים בפסק הדין, תוך התמקדות בטיעוני חברת הביטוח לדחיית חבותה, ובהשוואה בין דעת שני המותבים באותם עניינים.

למעין בפסק דינו של בית המשפט העליון (פסק דינו של כב' השופט זילברטל והערות משלימות של כב' השופט עמית) קשה לחמוק מהתחושה שבית המשפט המחוזי, כמאמר העם, "הרים לו להנחתה". תחושתי היא שאם פסק דינו של בית המשפט המחוזי לא היה כה מקל עם נושאי המשרה, פסק דינו של בית המשפט העליון לא היה כה מחמיר...

עקב אורכו, מובא בפניכם המאמר בשני חלקים. חלק ב' שלו יופיע בעלון הבא – שיראה אור בחודש ספטמבר הקרוב.

לא לעיתים קרובות אנו נתקלים בפסק דין של בית המשפט העליון לעניין ביטוח אחריותם של נושאי משרה בחברה. לפני פחות משנה פורסם פסק דין שכזה (ע"א 4024/13 תקווה – כפר להכשרה מקצועית בגבעות זייד בע"מ ואח' נ' אריה פינקוביץ ואח'), שלא רק הפך על פניו את פסק דינו של בית המשפט המחוזי (ת"א 163-03 תקווה – כפר להכשרה מקצועית בגבעות זייד ואח' נ' פינקוביץ ואח') אלא שיש בו גם כדי להשפיע על ענף הביטוח בכלל, הן עקב מה שנפסק, והן עקב מה שבית המשפט הותיר לפסיקה עתידית, תוך שזה מתווה את הדרך לה. בין היתר, חשיבות פסק דין זה היא בשובו לקדמת הבמה של עקרון "ציפיותיו הסבירות של המבוטח", גם אם בגרסתו ה"רכה".

הערות	פסיקת בית המשפט העליון	פסיקת בית המשפט המחוזי	טענת חברת הביטוח לדחיית חבותה תחת הפוליסה
	<p>לא הוכח, ואף לא נקבע כי החברה הפרה את חובת הגילוי כלפי המבוטח. כדי לבסס ממצא עובדתי לפיו החברה [באמצעות המנכ"ל] הפרה את חובת הגילוי כלפי המבוטח, לא די בהיקשים לוגיים המבוססים על התנהלותו הכללית [של המנכ"ל], אלא נדרשים קביעה עובדתית וברורה המבוססת על ראיות המוכיחות כי המבוטח הוטעתה באשר למצב החברה קודם החתימה על הפוליסה.</p> <p>אף אם [המנכ"ל] אכן הסתיר מידע מהותי שהיה ידוע לו באשר למצב החברה מהמבוטח, כלל לא בטוח כי מחדלו [של המנכ"ל] מוביל לשלילת הכיסוי הביטוחי מיתר הדירקטורים המבוטחים במסגרת הפוליסה.</p> <p>לא פעם מתעורר מצב בו באמצעות פוליסה אחת מבוטחים מספר מבוטחים, אשר חלקם גרמו במתכוון למקרה הביטוח, או מסרו מידע חלקי ומטעה למבטח (לפני כריתת חוזה הביטוח או לאחריו). במקרים אלה, מובן כי המבוטחים שפעלו בזדון או הפרו את חובת הגילוי, יאבדו את זכאותם לתגמולי הביטוח. השאלה המתעוררת בנסיבות אלה היא מה יהיה דינם של המבוטחים "התמימים", שלא ידעו ולא היו שותפים להפרת חובת הגילוי או לגרימת מקרה הביטוח. האם גם מבוטחים אלה יאבדו את זכאותם מכוח הפוליסה?</p>	<p>בשים לב להתנהלותו של [המנכ"ל]... ולעובדה שהציג מצגי שווא אודות מצב החברה הן לדירקטוריון, הן להורים והן ליועצים – מן הסתם חטא לאמת גם במצגיו לחברת הביטוח – ויש ממש בטענת [חברת הביטוח] כי הפוליסה אינה בתוקף בשים לב למידע המטעה שנמסר לה. מאחר וכבר ציינתי כי דין התביעה נגד [חברת הביטוח] להידחות – איני נדרשת לטענה זו ביתר פרוט.</p> <p>הוא הדין בטענת התובעים לפיה, אין לייחס את אי הגילוי ליתר הדירקטורים, שהרי [המנכ"ל] לבדו הוא שערך את הביטוח (למרות שלא היה מוסמך לחייב לבדו את החברה), וככל שמעשיו אינם מחייבים את החברה, ממילא אין משמעות לעובדה שהדירקטורים האחרים לא הציגו בפני [חברת הביטוח] מידע מטעה. בכל מקרה, יש לטענת התובעים בהקשר זה סתירה על פני הדברים. מחד, הם מבקשים להטיל על הדירקטורים אחריות למעשיו של [המנכ"ל]. מאידך, כאשר [המנכ"ל] מסר מידע מטעה או חלקי בלבד, הם מבקשים לא לייחס ליתר הדירקטורים את מעשיו של [המנכ"ל]. התנהלות שכזאת – אינה ראויה.</p>	<p>טרם הוצאת הפוליסה נתנו תשובות כוזבות ומטעות בדבר מצבה של החברה והחברה הבת בטפסי ההצעה [שנחתמו על ידי המנכ"ל]. אי גילוי מידע זה מהווה הפרה של חובת הגילוי המוטלת על מבוטח</p>

היבטים ביטוחיים בפסק דין "תקווה כפר להכשרה מקצועית" - חלק א' של המאמר (המשך מעמוד קודם)

הערות	פסיקת בית המשפט העליון	פסיקת בית המשפט המחוזי	טענת חברת הביטוח לדחיית חבותה תחת הפוליסה
	<p>הפסיקה הבחינה בין שני מצבים לעניין זה:</p> <ul style="list-style-type: none"> ◆ במצב הראשון, לכל המבוטחים אינטרס משותף באובייקט נשוא הביטוח, ובגדרו המבוטח התמים לא יהיה זכאי לתגמולי ביטוח אם שותפיו הפרו את חובת הגילוי או גרמו בזדון למקרה הביטוח. ◆ במצב השני, קיים הבדל בין האינטרסים של כל אחד מהמבוטחים באובייקט נשוא הביטוח. במקרה כזה, המבוטח התמים יהיה זכאי לתגמולים מכוח הפוליסה. <p>ההבדל בין שני המצבים נעוץ ב"שיקולי מדיניות של תקנת הציבור שלא לעודד קנוניות בין מבוטחים, שמטבען קשות הן לגילוי ולהכחה".</p> <p>[המנכ"ל] פעל בשם החברה בעת ניהול ההתקשרות עם המבטחת, ובשם החברה רכש "ביטוח נושאי משרה" עבור הדירקטורים. מובן כי האינטרס הביטוחי של הדירקטורים במקרה זה אינו זהה לאינטרס החברה, והדבר דומה יותר לביטוח שרוכש מעסיק עבור עובדיו, כמתחייב על פי חוזה העסקה ביניהם, מאשר לביטוח עסק בו שותפים שניים או לביטוח דירה שבבעלות בני זוג שבהם זהות האינטרסים ברורה. בסופו של יום, רכישת הפוליסה עבור הדירקטורים היא הטבה או זכות שניתנת למבוטח, ואיני מוצא במקרים אלה זהות אינטרסים באובייקט נשוא הביטוח, שכן הדירקטורים הם בעלי אינטרס ישיר ומובהק לכך שהביטוח יכסה את פעולותיהם, ואילו החברה עשויה להיות אדישה לכך.</p> <p>(מכל מקום, לנוכח מסקנתי לפיה המבטחת כלל לא הוכיחה את טענתה בדבר הפרת חובת הגילוי על ידי [המנכ"ל], איני מכריע בשאלה נכבדה זו, ואציע להניחה לדין נוסף עתידי. מובן כי הכרעה בשאלה זו ביחס לביטוח של נושאי משרה, אך גם ביחס לביטוחים רבים אחרים, היא בעלת השלכות רחב דרמטיות על שוק הביטוח וניהול הסיכונים בגדרו, ולא ראיתי צורך לטעת מסמרות בסוגיות אלה במקרה דנא".</p> <p>כב' השופט עמית - ... המבטחת לא שאלה את החברה ולא בקשה מסמכים, למעט מאזן אחד, ולא התעניינה מי הדירקטורים החוסים תחת הכיסוי הביטוחי.</p>		

היבטים ביטוחיים בפסק דין "תקווה כפר להכשרה מקצועית" - חלק א' של המאמר (המשך מעמוד קודם)

הערות	פסיקת בית המשפט העליון	פסיקת בית המשפט המחוזי	טענת חברת הביטוח לדחיית חבותה תחת הפוליסה
<p>לביטוח המשפט העליון ברור כי להחלטתו בנושא השלכות מהותיות על ענף הביטוח בכלל, וזה "מגלגל את תפוח האדמה החם" לפתחם של מותבים אחרים. עם זאת, ברור מהי עמדתו בנושא זה: גם פוליסה שהושגה במרמה עשויה להיות תקפה לעניין זכויותיהם של מבטחים "תמימים" אשר האינטרס שלהם אינו בהכרח חל עם אינטרסים של מבטחים אחרים.</p>	<p>המבטחת, שידעה לגבות את פרמיית הביטוח לאורך השנים, לא טרחה לברר דבר אודות מצבה של החברה והדירקטוריון שלה. אפילו לא הוצג שאלון שהחברה נתבקשה למלא קודם הקמת הפוליסה. לא כל שכן שאלה ספציפית שהחברה נמנעה מלהשיב עליה... לכך יש להוסיף כי מגמת החקיקה בענייני ביטוח הינה צמצום חובת הגילוי של המבטחים, והכרה בזכות הביטול של המבטחים בגין הפרת חובה זו רק למצבים בהם פעל המבוטח בכוונת מרמה" (עניין באסטאקר).</p> <p>במקרה שבפנינו, המבטחת לא שאלה את החברה ולא בקשה מסמכים למעט מאזן אחד, ולא התעניינה מי מהדירקטורים החוסים תחת הכיסוי [ה]ביטוחי. נראה שכל שעניין את החתם של המבטחת היה לגייס לקוח נוסף ולגבות את הפרמיה עבור פוליסה סטנדרטית (פוליסת מדף, להבדיל מפוליסה ש"נתפרה" במיוחד למידותיו של המבוטח). קיצורו של דבר, הטענה להפרת חובת הגילוי הועלתה על ידי המבטחת בעלמא וללא ביסוס כלשהו.</p>		
<p>שני המותבים בוחרים שלא לעסוק בשאלה אשר התשובה לה אינה מורכבת: האם המבוטח היה מודע לשינוי שחל בפוליסה?</p> <p>בית המשפט העליון רואה בכל העברה של כספים כמקרה חדש, ולכן קובע שחלק מהאירועים קרו לאחר תחילת המועד הרטרואקטיבי. ניתן לשאול כאן "שאלת תם" האם ההשתתפות העצמית החלה על החברה (אם זו חלה) תחול בנפרד על כל אירוע?</p>	<p>[בית משפט קמא לא נדרש לשאלה זו משקבע כי הטענה בדבר הכיסוי הרטרואקטיבי מעבר לאמור בפוליסה לא נזכרה בכתב התביעה].</p> <p>אף אני לא מצאתי להידרש למחלוקת בין הצדדים בעניין זה, שכן לא מצאתי כי להכרעה בה תהא השלכה אופרטיבית על תוצאת הערעורים שבפניי.</p> <p>במהלך השנים...לבדן, אשר לגביהן אין מחלוקת כי הן כלולות בגדר הכיסוי הרטרואקטיבי של הפוליסה, הועברו מהחברה לחברת הבת מעל 12,000,000 ₪ - סכום הנזק הנתבע. משכך, לא ראיתי חשיבות מעשית לדון במחלוקת בדבר קיצור תקופת הכיסוי הרטרואקטיבי בפוליסה.</p>	<p>איני נדרשת למחלוקת זו מאחר ובכתב התביעה המתוקן נאמר במפורש [...] כי על [חברת הביטוח] לפצות את התובעים מתוקף הפוליסה ועילת התביעה צומצמה (כפי שנאמר בכתב התביעה המתוקן) לאמור בפוליסה בלבד. לא נאמר דבר על כיסוי ביטוחי בגין תקופה שקדמה לתקופת הכיסוי הביטוחי שנקבעה בפוליסה (תקופה רטרואקטיבית מ- 1.1.00).</p> <p>בהעדר ציון מפורש בכתב התביעה לטענה בדבר הרחבת הפוליסה מעבר לאמור בה, יש לדחות כל טענה העומדת בניגוד לכתב התביעה, וממילא אין לתת טעם שלא נדרש.</p>	<p>מאחר והפוליסה היא על בסיס claims made, והיא מכסה רק תביעות המוגשות לראשונה במהלך תקופת הכיסוי הביטוחי על פי הפוליסה, נסיבות המקרה, שהיו ידועות טרם כריתת חוזה הביטוח ולא נמסרו [לחברת הביטוח] אין מכוסות בפוליסה.</p> <p>התביעה נסבה ברובה המכריע על מעשים שנעשו טרם תקופת הפוליסה או התאריך הרטרואקטיבי הקבוע בה</p>

ודיבה במקרה של הפצת מידע זדוני או ללא בקרה, תביעות בדבר הפרת זכויות יוצרים ועוד.

מה עושה מדינת ישראל בנושא?

בהמלצת הוועדה העליונה למדע וטכנולוגיה, הוקם המטה הקיברנטי הלאומי, הממונה על התוויית אסטרטגיה ומדיניות בהגנת סייבר, ותחתיו פועלת רשות הסייבר הלאומית, שהיא הזרוע הביצועית הממונה גם על הפעלת ה-CERT הלאומי. בין היתר אמון המטה על קידום התשתיות הלאומיות בתחום הסייבר, קידום ההגנה הקיברנטית של מדינת ישראל, ריכוז תמונת המודיעין ותמונת המצב בתחום הקיברנטי, עריכת תרגילים לאומיים קיברנטיים, קידום חקיקה, חינוך ומודעות, עידוד התעשייה ועוד.

כיצד מתכונן המגזר העסקי?

מניסיונו בליווי מאות לקוחות בסדרי גודל שונים אנו יכולים להעיד כי גם אם הנושא נמצא על סדר היום, מרבית החברות אינן עורכות כיסוי לסיכונים סייבר, ולמרביתן אף אין "תכנית מגירה" מוכנה במקרה חרום. כאן המקום להדגיש כי טווח הסיכונים בפניהם ניצבים ארגונים בקשר עם מערכות המחשוב שלהם רחב מהיכולת לערוך ביטוח מפניהם, ועולם הביטוח איננו ערוך לתת פתרון מלא לכל קשת הסיכונים. לפיכך יש להתייחס למערך הביטוח רק בתור מרכיב אחד (ולא החשוב ביותר) בניהול הסיכונים, הכוללים: אמצעי אבטחה (פיזיים, הגבלת גישה, הרשאות, חסימות, הצפנות, קודי גישה וכו'), הסדרי גיבוי מלאים ומקיפים, תשתיות חילופיות, והכנה מראש של תכנית לשעת חירום.

עוד על ביטוח סייבר

מאת חיים לוי

בתקופה האחרונה קיימת התעסקות בלתי פוסקת בסיכונים סייבר ובביטוחם. רק בסוף השבוע של ה-14 במאי חזינו באחת ממתקפות הסייבר הגדולות שידע העולם, אולי הגדולה אי פעם. במתקפה נפגעו כ-45 אלף מחשבים ב-99 מדינות, ועל פי הפרסומים נפגעו גם בתי חולים וקליניקות רפואיות בבריטניה, חברות תקשורת בספרד ופורטוגל ומפעלי ייצור של ענקיות הרכב רנו - ניסאן. במאמר זה נתייחס בתמציתיות לאיומים העומדים בפני ארגונים והפתרונות הקיימים בשוק הביטוח.

מה הם נזקי הסייבר בפניהם עומד ארגון?

ניתן לחלק את הסיכונים ל-:

- ◆ **נזקים והפסדים לארגון (נזקי צד א')** כדוגמת נזק לרכוש וציוד מחשוב, נזק כלכלי עקב אבדן הכנסות והוצאות תפעול מוגדלות בתקופת ההפרעה, אבדן, שיבוש, השחתה ומחיקת מידע הנשמר במחשב, שיבוש מערכות (ייצור, חשמל, מים וכו'), בקרת נזקים והוצאות מנע להקטנת נזקים, עלויות חקירת האירוע ותיקון פרצות, שיקום הפגיעה בתדמית הארגון ובמוניטין להשבת אמות הלקוחות, דווחים לרגולטור ולציבור, וחשיפה לאיומי סחיטה מצד פושעי ועוד.
- ◆ **חשיפה משפטית לתביעות מצדדים שלישיים (נזקי צד ג')** כדוגמת תביעת עובדים וצדדים שלישיים בגין גניבת מידע אישי וחדירה לפרטיות, תביעת ספקים, לקוחות, שותפים עסקיים וגורמים נוספים בגין גניבת מידע עסקי, סודות מסחריים ועוד, תביעות בעקבות גניבת מידע לצורך הונאת קרטיסי אשראי' תביעות מסוג לשון הרע, השמצה

עוד על ביטוח סייבר (המשך מעמוד קודם)

האם הארגון מבצע Penetration Tests?
האם הארגון מחזיק בתכנית מגירה למקרה חרום-
Business Continuity Plan (BCP)?
מהו משך ההשבתה הצפוי במקרה של פגיעה חמורה
במערכות הארגון או במידע?
מה טיב נתוני צד שלישי המוחזקים בידי הארגון? מידע
אישי (PII)? ידע רפואי (PHI)? כרטיסי אשראי (PCI)?

חברות הביטוח מזהות את המגמה בעולם ומסמנות את תחום
הסייבר כקטר צמיחה פוטנציאלי ולכן גם מעודדות את
הסוכנים להציע כיסוי סייבר ללקוחותיהם.

אולם, השונות בין הפוליסות המוצעות גדולה והבנת מכלול
הסיכונים שניצבים בפני ארגון עקב אירועי סייבר דורש הבנה
טכנולוגית, התמחות וניסיון. לכן טוב יעשו חברות הביטוח אם
ימשיכו להשקיע בהכשרה מתאימה של כוח אדם, הדרכת
סוכנים והצעת פוליסות מודולריות שיותאמו על ידן לצרכי
הביטוח של החברות כפי שישתקף בטופס ההצעה.

**אנו נשמח לעמוד לרשותכם בכל שאלה הנוגעת לביטוח
בפני סיכוי סייבר.**

מהם הפתרונות המוצעים בשוק הביטוח?

שוק הביטוח החל לאחרונה לשווק מוצרים העונים על סיכוי
הסייבר. הפוליסות החדשות יוצרת כיסוי משולב מפני נזקים
והוצאות שנגרמו למבוטח עצמו עקב אירועים בתקופת
הביטוח, וכן תביעות משפטיות שתוגשנה על ידי צדדים
שלישיים בתוך תקופת הביטוח. הפוליסה אף כוללת כיסוי
מפני טרור סייבר הגורם שיבוש מערכות מחשב במטרה
לגרום נזק ממניעים אידיאולוגיים, פוליטיים וכו'.
כיסוי חשוב הקיים במסגרת הפוליסות הטובות יותר היא
הגישה שמקבל המבוטח לחברות המתמחות בניהול אירועי
סייבר. לחברות אלו ניסיון רב בניהול משברים וביכולתן
לצמצם משמעותית את הפגיעה לארגון וחזרה מהירה
לפעילות.

מהם השאלות הרלוונטיות להערכת הסיכון והתאמת הכיסוי הביטוחי?

על מנת להגדיר כראוי את צרכי הביטוח של הארגון יש
לבחון טווח רחב של אספקטים ביניהם:

- ◆ אילו מערכות מחשוב פועלות בארגון? חיצוניות/
פנימיות?
- ◆ כל כמה זמן מבוצע גיבוי של הנתונים?
- ◆ אילו אמצעי אבטחה ננקטים בידי הארגון?

בקרו גם באתר האינטרנט שלנו -
www.orland.co.il

על יפן בכלל ועל העיר הירושימה בפרט

הפעם יספר לנו אורי על ביקורו ביפן:

בחודש אפריל השנה בקרתי, לראשונה בחיי, ביפן.

במשך למעלה משבועיים טיילנו, קבוצה המלווה על ידי אנשי אקדמיה דוברי יפנית, לאורכה ולרוחבה את המדינה. טיול "מתוקתק" שאורגן למופת על ידי חברת התיירות "קשרי תרבות – תבל" מכפר סבא.

"תוצר" של דרום תל-אביב, כמותי, ביקור ביפן גורם להלם תרבותי. מטבע הדברים, בסיור קצר אינך יכול להיתפס אלא לסממנים חיצוניים של החברה. כאן בולטים מעל הכול שניים: ניקיון ונימוסים. אפרוט את הדבר לפרוטות: בשעה 23:00, בחניית בית המלון, נהג אוטובוס, לבוש חליפה, רוכן ליד גלגלי הרכב כדי להבריק את הג'נטיים. הקופאית בסופרמרקט, הנקי ומסודר כבית מרקחת, רושמת את הפריטים בקופה, ולאחר כל רישום – קדה קידה קלה (לתשומת לב הקופאים ב"מגה בעיר" גבעת שמואל).

זו מדינה בה אין צורך בפחי אשפה ברחובות, היות וכל אדם אחראי לאשפה שלו. מדינה בה הגישה לדת היא כה טבעית, עד שאדם יכול להיות בה בעת הן בן דת השינטו והן בודהיסט. בעצם למה לא?...

כן, אני יודע, לחברה היפנית גם חסרונות. די להזכיר את רעידת האדמה בעיר קובה בה נספו אלפי בני אדם, אך הצבא היפני לא נחלץ לעזרה - היות ונאסר עליו לפעול בערים ("יאקוזה", ארגון הפשע הגדול, נטל על עצמו את הדאגה לאזרחים), ואת מאות האלפים שנשרו מרכבת החיים וכולאים עצמם מרצון בבתייהם...

טלטלה נגרמה לי בעיר הירושימה, עליה הוטלה בחודש אוגוסט 1945 הפצצה האטומית הראשונה. חוויית הביקור בעיר מטלטלת משני טעמים: ראשית - די לראות את זוועות הפצצה המוצגות במוזיאון שב"כיכר השלום" בעיר (האזור מעליו התפוצצה הפצצה), על מנת להפוך לשונא מלחמה, ושנית - התפיסה היפנית על עצם הטלת הפצצה.

בנין התאחדות התעשיינים בהירושמה. הבניין, העשוי בטון ולבנים, שרד את הפצצה. אתר שימור של אונסקו

על יפן בכלל ועל העיר הירושימה בפרט (המשך מעמוד קודם)

ואז ביקש לספר לנו על העץ. "זה עץ הסקורה המפורסם של הירושימה" אמר. "לאחר הטלת הפצה, הצפי היה שבמשך כעשרים שנה לא יצמח בעיר דבר. והנה, לאחר שנים מועטות החל עץ הסקורה לבלב". לכן משמרים אותו (בעזרת פיגומים) - שריד לאירוע הטראגי.

לעניין התפיסה היפנית של הפצה – אלה אינם שונאים את ארה"ב, שהטילה אותה. מבחינתם, ה"אשם" הוא הצבא היפני שהביא אותם לשם.

היות והסירור היה בבסיסו אקדמי, קיימנו שיחה בשאלה האם אכן היה צורך להטיל על העיר את פצצת האטום? כישראל, וכמחרים גרמניה (הנמנה על אנשי "כף רגלי לא..."), צידדתי בתומכי ההטלה. קיימת גם דעה שונה, על פיה הטלת הפצה הייתה מיותרת, היות וממילא אותה תוצאה הייתה מושגת בהפצצות "קונבנציונאליות" (בהפצצות מטוסים על העיר טוקיו נהרגו יותר בני אדם מאשר בהירושימה). על פי המצדדים בגישה זו, הממשל האמריקאי, שהוציא הון עתק על פיתוח הפצה, לא יכול היה להרשות לעצמו שלא להטילה. אבל בהיסטוריה – אין עוסקים ב"מה היה קורה אלמלא".

אשר לפצה השנייה שהוטלה על העיר נגסקי, כאן התמונה מורכבת יותר, וכרוכה גם בפוליטיקה בינלאומית.

נניח לפוליטיקה ונעבור לרגע מיוחד. מוקדם בבוקר, קודם שהקבוצה יצאה לדרכה, שוטטנו רעייתי ואני בעיר. ראשית חודש אפריל היא תקופת פריחת עץ הסקורה (אותו מכנים "דובדבן". הוא לא). כאן קיימות אחת או יותר משלוש אפשרויות: רעייתך מצלמת אותך ליד עץ פורח, אתה מצלם את רעייתך ליד אותו עץ ועובר אורח יפני המציע בחיך מבויש לצלם את שניכם. הצטלמנו ליד עץ סקורה פורח הנתמך בפיגומי מתכת. ניגש אלינו עובר אורח יפני והציע לצלם את שנינו. צילם.

עץ הסקורה שצמח לאחר הטלת הפצה. זה נתמך בפיגומים